

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. II. Ex Matrimonio irrito quacumque ex causa, modò non sit ex defectu consensus, oritur hoc impedimentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

4. gradum *introducitur* erat, liquet profectò, quod hodiè dirimat in quatuor gradibus. Quia jure veteri in ijs introducitur erat.

An illud jus sit c. de bet, de Consang. Rogas; quod illud jus vetus? Respondeo: cap. Debet, de Consanguinitate, in quo, ut alibi vidimus, restringitur ad quartum gradum impedimentum consanguinitatis & affinitatis, quod priùs extendebatur ad septimum gradum, vel quousque parentela cognosceretur. Ergò etiam impedimentum publicæ honestatis.

30. *Arguitur quòd non:* Negatur, inquis, Consequentia: cùm enim hic Canon sit correctorius juris antiqui, verba propriè accipienda sunt: planè autem & apertè loquitur de affinitate & consanguinitate. Atque adeò publica honestas ex Matrimonio rato, adhuc dirimet usque ad septimum gradum, vel quousque parentela cognoscitur; sicut ante D. Canonem dirimebat. Nam leges sup. allegatæ, statuentes seu declarantes hoc impedimentum, indistinctè loquuntur de consanguineis, & dicunt, sponsam à nullo de consanguinitate posse in uxorem duci: v. g. cap. 8. de Sponsal. *Sponsam alterius (maximè si est nubili etati proxima) nullus consanguineorum aliquo modo sibi potest Matrimonio copulare.*

Resp. Pontij. Respondet Pontius suprà c. 35. n. 4. de rigore juris hoc impedimentum extendi etiam ultrà quartum gradum, sicut antiquo jure cautum erat. Sed nihilominus asserendum, ex paritate rationis, consuetudine populi Christiani id probante, quam diximus inducere posse impedimenta, & abrogare, receptum esse, ut tantum ad quartum gradum usque impediatur, & non deinceps. Ita Basilus.

31. *Restrictio colligitur ex ipsis verbis legis.* Dico ego: etiam ex ipsis verbis legis colligi hanc restrictionem; quippè lex dicit, sponsam de præsentem vel futuro, à nullo de consanguinitate seu consanguineis sponsi, posse in uxorem duci: jam autem restrictà consanguinitate ad quartum gradum, in ulterioribus non est consanguinitas ampliùs, seu non sunt ampliùs consanguinei in ordine ad Matrimonium; ergò inter ipsos & sponsam non prohibetur Matrimonium.

Aliquis affinis sponsi potest ducere sponsam ejus, secus consanguineus illegitimus. Et quoniam leges non loquuntur de affinis, patet, quòd aliquis ipsorum possit ducere sponsam alterius. Sicut conjuges non arcentur à Matrimonio eù affinis alterius conjugis. Quia autem generaliter loquuntur de consanguineis, neque distinguunt inter legitimos, & illegitimos, etiam illegitimi nequeunt sponsam alterius in uxorem accipere. Sicuti conjuges arcentur à Matrimonio contrahendo cum consanguineis illegitimis alterius conjugis. Quamquam enim illegitimi quoad aliquos juris effectus non reputentur ac filij; tamen sunt veri naturales consanguinei; ac proinde eadem naturalis honestas, quæ sola hic inspicitur, versatur in abstinendo à Matrimonio cum ipsis.

32. *Occurritur cuidam objectioni contra Conclus.* Neque obstat Conclusioni: quod d. cap. Ad audientiam, de Sponsal. ex quo probavimus hoc impedimentum, solum loquatur de primo gradu, scilicet de sponsa fratris: quia ibi nil decidit Pontifex de gradu, in quo sponsalia de præsentem

vel futuro producant hoc impedimentum; sed ad casum specialem, in quo ducta erat vel ductenda sponsa fratris, de quo consultus fuit, respondet. Quare non potest inde efficax argumentum sumi, ut in solo primo gradu hoc impedimentum intelligatur.

Maneat itaque debere intelligi in quatuor gradibus; idque non solum quando Matrimonium fuit validum, sed etiam quando fuit irritum aliundè, quàm ex defectu consensùs, ut edissero Conclus. sequenti.

CONCLUSIO II.

Ex Matrimonio irritò quacumque ex causa, modò non sit ex defectu consensùs, oritur hoc impedimentum.

HÆC Conclusio est communis, quam docet Sanchez sup. disp. 70. n. 5. Quia, inquit, quàmvis non reperitur textus expressus id decidens: at id definitum erat cap. un. de Sponsal. in 6. sequentis tenoris: *Ex sponsalibus puris & certis, etiamsi consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, Religionis, aut alià quavis ratione sine nulla, dummodò non sint nulla ex defectu consensùs, oritur efficax ad impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitia publicæ honestatis.* Ita Bonif. VIII.

Atque hic agi de sponsalibus propriè dictis, seu de futuro, etiam Pontius admittit. Nihilominus Sanchez ex eo probat Conclus. nostram, argumento deducto à fortiori; quia si sponsalia irrita aliundè, quàm ex defectu consensùs, impediunt; potiori jure Matrimonium irritum, cùm, sicut sup. dictum est, Matrimonium sit fortius vinculum, & majorem conjunctionem importet, atque adeò magis inhonestum sit, sponsam de præsentem contrahere Matrimonium cum consanguineis sponsi, quàm sponsam solum de futuro. Et sic hæc inhonestas non abstergitur per hoc, quod sponsalia sint irrita, neque per hoc, quod Matrimonium sit irritum.

Quinimò aliqui textus sup. allegati à Pontio, si loquantur de Matrimonio rato, ut ipse vult, loquuntur de Matrimonio irritò ob frigiditatem, aut similem causam, ut patet ex ibi dictis.

Solum obstat videtur Reg. 52. de Reg. juris in 6. *Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum.* Ergò Matrimonium ex quacumque causa irritum, non præstat impedimentum Matrimonio contrahendo.

Respondet Canisius in D. Reg. tametsi hujusmodi sponsalia ipso jure nulla sint, non tamen effectu carent, quoad opinionem vulgè, fortè existimantis, ea valida esse: ut meritò & in his sponsalibus, publicæ honestatis tuendæ & conservandæ causâ receptum fuerit, ea non minùs impedimento esse justis nuptijs, quàm si legitime contracta essent. Hæc ille. Eadem autem

33. *Probat Conclus. ex c. un. de Sponsal. in 6.* Sanchez;

Argumento deducto à fortiori.

34. *Objectionem Reg. 52. de Reg. juris in 6.*

Solutio ex Canisio.

autem est ratio Matrimonij irriti, ut patet.

35.
*Limitatio
aliqua Con-
clus. ex Em.
Sa.*

Et fortasè idèd Em. Sa verb. *Matrimonium*, ubi de impedimentis dirimentibus, n. 12. ait: Si Matrimonium irritum sit occultum, aut manifestum sit, fuisse irritum, non oriri impedimentum; quia scilicet tunc caret effectu, etiam quoad opinionem vulgi, cum vulgus vel ignoret Matrimonium contractum, aut certè existimet id esse irritum.

*Non placet
Sanctio.*

Sed hoc temperamentum Sa non placet Sanctio sup. dicenti: Ejus fundamentum me latet, cum cap. un. de Sponsalibus in 6. dicens, ex sponsalibus nullis oriri hoc impedimentum, sola sponsalia exceperit, quibus deest consensus, & simul deciderit, ex sponsalibus irritis ratione Religionis, consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, confurgere hoc impedimentum. Quæ impedimenta manifestè reddunt Matrimonium nullum. Ita Sanchez.

36.
*Fundamen-
tum limita-
tionis.*

Miror ego tam doctum virum latuisse fundamentum ejus temperamenti, quod procul dubio fuit: quia hujusmodi impedimentum est institutum ob publicam honestatem, & ad vitandum scandalum, ut ipse Sanchez docet disp. 68. n. 14. de quo statim latius; jam autem quando Matrimonium irritum est occultum, aut manifestum est fuisse irritum, cessat scandalum & inhonestas; ergo ex mente Ecclesiæ tunc non oritur illud impedimentum.

*Eo utitur
Sanchez. in
simili casu.*

Herculè hoc argumento seu fundamento docet Sanchez loco citato n. 16. si sponsalia irrita ob defectum consensûs interni, vel ratione alterius impedimenti omninò occulti, sint adeò clandestina, ut probari nequeant, non oriri id impedimentum, cum tunc ratio publicæ honestatis ac scandali desit. Ergo ex eodem fundamento Sa potuit inferre, si Matrimonium invalidum ratione alicujus impedimenti, omninò occulti, sit adeò clandestinum, ut probari nequeat, non oriri id impedimentum.

37.
*Ex eodem
resolvit a-
lium casum.*

Ex eodem fundamento docet Sanchez ibidem n. 17. ortam fuisse publicam honestatem, dum impedimentum illud erat occultum, & sponsalia publica: non tamen omninò firmiter & irrevocabiliter, sed dependenter ab illius impedimenti improbabilitate, & ignorantia externa: unde quoties, sive veris, sive falsis testibus, id impedimentum probatum fuerit, et iam constitit, cessabit publica honestas orta.

Quippè illa sponsalia verè erant irrita coram Deo, & proinde non erant ex se sufficientia ad inducendam publicam honestatem: inducebant autem illam ex eo solùm, quòd erant præsumpta in foro Ecclesiæ; & subinde inhonestum esset consanguineam illius sponsæ ducere. Cessante ergo improbabilitate & præsumptione, cessabit impedimentum publicæ honestatis. Ita Sanchez.

38.
*Applicatur
limitationi
sup. proposi-
ta.*

Dicam ego vel alius; estò adhuc Matrimonium invalidum aliundè quàm ex defectu consensûs, inducat publicam honestatem; quia, ut sup. ostendimus ex Declaratione Pij V. non est restrictum hoc impedimentum ad Matrimonium validum; equidem non inducit, nisi quan-

do in foro Ecclesiæ præsumitur validum; ad proinde inhonestum esset, consanguineam illius conjugis ducere; cessante ergo eà præsumptione, cessabit impedimentum publicæ honestatis. Cessat autem præsumptio, quando manifestum est Matrimonium fuisse irritum. Hæc pro sententia Em. Sa. quam tamen non idèd approbamus, ut patebit ex dicendis de Matrimonio irriti ex defectu consensûs.

Enimverò controversia est inter Doctores Catholicos, quando Matrimonium censeatur irritum præcisè defectu consensûs; quando autem ratione alterius impedimenti. Quod bene notandum est, & ab omnibus sciendum, quoniam Matrimonium irritum ex defectu consensûs non inducit publicam honestatem, secus irritum ratione alterius impedimenti; ut expressis verbis statuitur in d. c. unico de Sponsalibus in 6. quod integrum permansit quantum ad Matrimonium, quàmvis correctum sit quoad sponsalia de futuro, ut infra videbimus.

Itaque in cap. citato satis apertè significatur, non esse Matrimonium invalidum defectu consensûs, quando obstat Religio, consanguinitas, affinitas, frigiditas, ibi: *Etiamsi consanguinitatis, sicut Religio affinitatis frigiditatis, Religionis, aut quavis aliâ ratione sint nulla.* Dummodò in foro externo, & in conscientia contrahens, quantum est in se elicerit verum consensum, ita ut si fortè impedimentum, quod putatur subesse, non subesset, Matrimonium foret validum.

Sed nunquid, ut talis consensus habeatur, requiritur ignorantia impedimenti? Aliqui affirmant. Quia, inquit, quando scienter contraherent, ille consensus contra jus habitus, pro non consensu habetur, arg. ex l. *Non dubium, C. de Legibus.*

Sed ex hac lege ad summum sequitur, invalidè contrahere, qui contrahunt lege prohibente; non defectu proprii consensûs naturalis, sed propter voluntatem Legislatoris, prohibentis contrahere: *Nullum, inquit, pactum, nullam conventionem, nullum contractum inter eos videri volumus subsutum, qui contrahunt, lege contrahere prohibente.*

Ad summum itaque hic deficit consensus civilis. Quamquam, secundum communiorem sententiam, nec ille semper deficiat, ut alijs locis diximus; quia illa verba intelligi commode possunt de irritabilitate actûs per judicem.

Igitur propter hanc legem non est recedendum à communi sententia, quæ negat ignorantiam esse necessariam; & dicit, perinde esse, sive contrahentes sciant, sive ignorent impedimentum, v. g. consanguinitatis; quia d. c. un. indistinctè loquitur, & nulla suppetit evidens ratio distinguendi.

Imò, inquis, ratio est: quia impossibilis cognitio non est absoluta & efficax voluntas; hic autem cognoscitur impossibilitas Matrimonij; ergo non potest adesse consensus.

Respondet Aversa q. 17. sect. 5. §. *Hinc ulterius*: Potest adesse, & regulariter aderit consensus, saltem conditionatus, ita ut si reverà

non

*Quando
Matr. sit iri-
ritum præ-
cisè defectu
consensûs.*

39.
*Non est sic
irritum,
quando ob-
stat Religio
&c. dum-
modo con-
sentiat
quantum in
se est.*

40.
*An talis
consensus re-
quirat igno-
rantiam im-
pedimen-
ti.*

41.
*Communis
sententia
negat.*

*Impugna-
tur.*

*Solvitur ex
Aversa.*

non subsisteret invaliditas; sed per errorem putata esset, intendat contrahens inire validum Matrimonium, nec deficeret ex parte consensus. Hæc ergo via dici debet, in eo casu actum non esse invalidum ex defectu consensus, sed ex alio vero impedimento: atque aded inde adhuc oriri vinculum publicæ honestatis. Quod si casus talis esset, ut cum notitia invaliditatis prorsus non adesset sufficiens consensus, tunc admittendum erit, non oriri hoc impedimentum: Ita præfatus Auctor.

42. An cum notitia impedimenti sit for. ior consensus.
An autem, ut vult Sanchez sup. disp. 68. n. 7. fortior adit consensus, quando contrahentes norunt impedimentum, quam dum illud ignorant, valde dubito. Dicit quidem lex 12. ff. de iurisdic. Quid enim tam contrarium consensui est, quam error, qui imperitiam detegit? sed loquitur de errore personæ, ut patet ex principio: Si per errorem alius pro alio Prator fuerit aditus, nihil valebit, quod actum est. Hic autem non agitur de errore personæ, sed de ignorantia alterius impedimenti, v. g. consanguinitatis, quæ licet excludat consensum in ipsam consanguinitatem, quæ est objectum ejus, non tamen in personam, quæ est objectum consensus Matrimonialis.

Videatur quod fortior sit consensus cum ignorantia.
Quare puto, salvo meliori, fortius quempiam consentire in personam, quam ignorat consanguineam, quam si eam sub tali qualitate agnosceret. Quippe dubitant Multi, an possit stare validus consensus matrimonialis, cum falsa opinione consanguinitatis, ut suo loco vidimus. At verò nemo dubitat, posse eum stare cum ignorantia consanguinitatis.

43. Vi ex Matr. invalido oritur honestas, non requiritur scientia in- validitatis. Averfa.
Ut sit de hoc, ut oriatur publica honestas ex Matrimonio invalido, nullatenus requiritur scientia invaliditatis; quia tenor Canonis nullatenus talem limitationem patitur, inquit Averfa sup. 9. Ex adverso.

Probatio à simili, ex Sanchez.
Et probat à simili Sanchez sup. n. 7. quia sicut affinitas non pendet ex scientia, sed ex copula scienter vel ignoranter habita nascitur; ita de hoc impedimento asserendum est. Nimirum ex Matrimonio scienter sive ignoranter invalidè contracto, aliundè quam ex defectu consensus, nascitur publica honestas.

Neque requiritur scientia impedimenti.
Nascitur, inquam, etiam, dum contrahentes ignorant, ex huiusmodi Matrimonio nasci impedimentum publicæ honestatis: quippe nascitur ex lege Ecclesiæ, sufficienter promulgatâ; jam autem ignorantia alicujus particularis subditi non excusat ob irritatione legis, quando non est pœnalis, sed merè moralis, ut contingit in casu præsentis, cum ex nullo verbo d. cap. un. colligi possit impedimentum hoc inductum esse in odium seu pœnam peccati, commissi ab invalidè contrahentibus.

44. Quæ causa huius impedimenti, ex Sanchez.
Rogas; quæ ergo causa hujus decisionis? Respondet Sanchez sup. n. 5. ut fraudibus obviaretur, atque propelleretur iniquitas eorum, qui contra juris impedimenta contrahere sponsalia nituntur: arebuntur enim scientes inde publicam honestatem oriri, quæ subsequens Matrimonium dirimit. Hæc ille.

Bosco de Matrim. Pars II.

Non ergo in pœnam peccati commissi, sed in cautelam peccati committendi. Veluti Concilium Tridentinum irritavit Matrimonium clandestinum, non in pœnam peccati, quod committitur clandestinè contrahendo, sed in cautelam peccati committendi; id est, ut homines arceantur à tali contractu; & ideò ab illa irritatione non excusat ignorantia, ut suo loco ostendimus; quia non est irritatio pœnalis, sed moralis: ergo similiter in casu præsentis.

Sit igitur resolutio finalis: si consanguineus, frigidus, affinis, sacris initiatus, Religiosus, aut alio impedimento simili laborans, scienter vel ignoranter contrahat cum aliqua Matrimonium, quamvis id prorsus irritum sit, nihilominus impedit proprios consanguineos usque ad quartum gradum, ne possint validè eam foeminam ducere, propter impedimentum illud publicæ honestatis; ex illo Matrimonio irritò con surgens: con surgens, inquam, non attentâ solâ ratione naturali; hæc enim dicitur ex nihilo nihil produci, & juxtâ eam loquitur Reg. 52. sup. ex adverso adducta: Non præstat &c. sed ex mero beneplacito Ecclesiæ, in textibus supra allegatis sufficienter expresso.

Quare (inquit Sanchez sup. n. 5.) D. Thomas 4. dist. 41. q. un. a. 1. quæstion. 4. ad 3. dum dixit, ex sponsalibus irritis non oriri hoc impedimentum, excusandus est, eò quòd textum non vidit, decidentem contrarium: atque solâ ratione naturali ductus verum dixit: hæc enim dicitur, ex nihilo nihil produci. Hæc ille.

Hinc etiam non est audiendus Calderinus d. cap. Ad audientiam, de Sponsal. ubi negat sponsalia à Monacho inita, hoc impedimentum producere: quia sunt irrita defectu consensus, eò quòd hic nec velle, nec nolle habeat, cap. 27. de Elect. in 6. Si religiosus (cujus arbitrium non ex sua, eum velle vel nolle non habeat, sed ex illius, quem vice Dei supra caput suum posuit, & cujus imperio se subiecit, voluntate dependet) electioni &c.

At audiendus non est (inquit Sanchez sup. n. 6.) quia habet consensum naturalem, qui satis est, ne illa sponsalia dicantur irrita defectu consensus. Dum enim textus d. cap. un. decidit ex sponsalibus nullis defectu consensus, non oriri hoc impedimentum, intellexit defectu consensus naturalis, qualis est in furioso, & infante. Et ita expressè is textus decidit, ex sponsalibus irritis ratione Religionis, produci hoc impedimentum; ubi nescio, quid nómine Religionis intelligi valeat, nisi votum solemne professionis. Ita Sanchez cum Alijs, quos citat.

Hanc sententiam sequitur Glossa d. cap. un. verb. Dissolvendum, inquiens: Bene ergo dicebant sibi Gloss. Hug. Jo. & hic sequaces: qui dicebant, Monachum, Sacerdotem, frigidum, & similes personas contrahendo cum aliqua, impedire omnes consanguineos contrahere cum eadem.

Sed dicit aliquis: Gloss. ibi verb. Alio quavis, videtur distinguere votum solemne

45. Resolutio finalis.

Sanchez excusat D. Tho. dum dixit, ex sponsalibus irritis non oriri impedimentum.

46. An sponsalia à Monacho inita dirimant? Negat Cald.

Affirmat Sanchez.

Et ante ip- verb. Dissolvendum, inquiens: Bene ergo dicebant sibi Gloss.

47. Objectio. à Re-

à Religione, nam ait: *Et multa alia causa* (scilicet, præter Religionem, consanguinitatem, &c.) reperiuntur, puta *votum solemnè, cognatio spiritualis & legalis, & reliqua impedimenta.*

Solutio.

Respondet: per votum solemnè intelligit Ordinem sacrum, qui etiam dicitur votum solemnè cap. un. de Voto in 6. ibi: *Præsents declarandum duximus oraculo sanctiõis, illud solum votum debere dici solemnè, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per Professionem, &c.*

48.

Quod
Matr. sit ir-
ritum præ-
cisè ex defe-
ctu consen-
sus.

Si autem à me quæritur: quod ergò Matrimonium sit irritum defectu consensûs, ita ut ex eo non oriatur publica honestas. Respondet primò: contractum ab infante vel furioso. Ita Gloss. sup. verb. *Consensus*, dicens: *Putà, contracta ab infante vel furioso. Loquitur de sponsalibus; sed eadem est ratio Matrimonij, ut patet.*

Matr. su-
riosi per c.
24. de
Sponsal.

Probat autem ex cap. *Dilectus*, 24. extrà de Sponsal. ibi: *Cum autem eadem mulier cum ipso viro, qui continuo furore laborat, morari non possit, & propter alienationem furoris legitimus non potuerit intervenire consensus. Intelligit eo tempore, quo laborabat furore. Nam si habuisset lucida intervalla, liquido constat ex alibi dictis, eo tempore legitimam potuisse intervenire consensum.*

49.

Item infan-
tium, ex c.
4. de Des-
pons. impub.

Porrò de infantibus, id est, minoribus septennio, omnia jura clamant, eorum sponsalia & Matrimonia esse irrita defectu consensûs; adeoque ex ijs non oriri publicam honestatem. Gloss. sup. citata c. 4. & 5. de Despons. impub. in quibus Alex. III. id statuit.

Do verba cap. 4. *Consultationi tuæ taliter respondemus, quod si præfatus vir matrem puellæ, antequam septimum annum complexerit, in uxorem accepit, Matrimonium non dissolvatur, cum desponsationes hujusmodi nullæ sint, quæ in cunabulis fiunt. Verùm si postquam puella septimum annum complevit, prædictus vir matrem ejus accepit uxorem, cum sponsalia ex tunc placere consueverint, inter eos sententiam divortij non differas promulgare: nec ipsum filiam seu matrem habere permittas.*

50.

Expenditur
d. cap.

Utique propter publicam honestatem, ortam ex sponsalibus validis cum filia respectu matris, & affinitatem, ortam ex copula cum matre respectu filiarum. Nam de tali casu loquitur Pontifex, ut exponit Glossa ibi, dicens: *Quidam cum esset ætatis legitima ad Matrimonium contrahendum, desponsavit quamdam puellam in cunabulis; postea cognovit matrem, & eam in uxorem accepit. Et verb. *Filiam*, sic ait: *Quam habere non potest propter affinitatem supervenientem, 35. q. 3. Nec eam quam. Nec matrem propter publicam honestatis justitiam.**

C. un. de
Sponsal.
in 6.

Alioquin, si matrem non cognovisset, filiam posset & deberet ducere, arg. cap. un. de Sponsal. in 6. ibi: *Quare ille, qui sponsalia purè ac determinatè cum aliqua muliere contraxit, & postmodum cum secunda, prioris consanguineâ, idem fecit, ex priorum sponsalium vigore (quibus per publicam honestatis justitiam ex secundis sponsalibus subsecu-*

tam minime derogatur) ad Matrimonium contrahendum cum prima remanet obligatus.

Ubi Gloss. verb. *Idem fecit*, inquit. *Adverte, si cum prima contraxerit de futuro & postea cum secunda consanguinea in prohibito gradu eodem modo contraxit, & secundam cognovit, nec primam habere poterit propter affinitatem supervenientem, quæ solvit sponsalia de futuro, ut sup. de Eo, qui cognovit. Veniens, 1. & c. Ex litteris, secundam habere non poterit: quia publica honestatis justitia illum contractum impedit & dirimit.*

Et verb. *Derogatur*, sic ait: *Nota, quod licet superveniens affinitas dissolvat sponsalia de futuro: superveniens tamen justitia publica honestatis, ipsa non dissolvit, & merito: secunda enim sponsalia tolluntur per publicam honestatis justitiam, ex primis inductam: non ergò ex secundis potest esse honestas, quæ tollat primam.*

Cæterum, quod Alex. 3. d. cap. 4. statuit, idem observari mandat cap. 5. hujusce verbis: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus si tibi confiterit, quod puella non esset septennis, quando G. desponsata fuit, & postea in eum non consenserit, quod idem G. ab hujusmodi desponsatione per te fuerit absolutus, Matrimonium inter eundem G. & matrem puellæ celebratum præcipias inviolabiliter observari, & eorum prolem denunties esse legitimam; quia desponsationes & Matrimonia ante septem annos fieri non possunt, si consensus postea non accedat. Ergò desponsationes, & Matrimonia ante septimum annum, sunt nulla defectu consensûs.*

Quod apertissimis verbis expressit Bonif. VIII. cap. un. de Despons. impub. in 6. *Si (inquit ille) infantes ad invicem, vel unus major septennio, & alter minor, sponsalia contraxerint ipsorum mutuam, seu alias verbo, vel factò ipsorum, liquidò appareat, eosdem in eadem voluntate, factos majores septennio, perdurare: sponsalia hujusmodi, quæ ab initio nulla erant, per lapsum dicti temporis minime convalescere; & idèd cum sint nulla ratione defectus consensûs, publica honestatis justitiam non inducunt. Quid illustrius dici poterat?*

Sed nunquid eadem ratio Matrimonij impuberum? Consule prædictum textum, & dicet tibi: *Idem quodque si pubes & impubes, vel duo impuberes, non proximi pubertati, & in quibus ætatem malitia non supplebat, per verba contraxerint de præsentì: sponsalia enim illa, quæ juris interpretatione tantum fuerunt sponsalia de futuro (licet verba consensum exprimentia de præsentì haberent, & Matrimonium contrahere intenderent contrahentes) per adventum pubertatis in Matrimonium non transeunt de præsentì: nec Matrimonium (quod ut Matrimonium ætate non tenuit prohibente) per lapsum dicti temporis convalescit, nisi per carnis copulam subsecutam, vel aliquem modum alium, contrahentes eosdem, cum ejusdem perseverantia voluntatis, ad pubertatis tempora pervenisse constiterit evidenter: per dictum tamen contractum, qui valuit, ut potuit, non sicuti agebatur, publica honestatis justitia est inducta.*

Legitur

Probatur
quod sic.

Igitur Matrimonium impuberum, vel unius puberis, & alterius impuberis, irritum est defectu debitæ ætatis; & atque adeo defectu consensûs omninò liberi seu sufficienter deliberati ad onus indissolubile Matrimonij assumendum. Hæc quippè est una ratio, propter quam Ecclesia irritavit Matrimonium impuberum, ut suo loco vidimus; & idèd hic requiritur renovatio consensûs, seu signum perseverantiæ in consensu, antè pubertatem præstito. Signum ergò est, prius Matrimonium fuisse irritum ex defectu legitimi consensûs, alioqui adveniente ætate, foret sinè novo consensu validum, cujus oppositum hic decedit Pontifex.

54.
Tale Matr.
non induci
publicam
honestatem.

Itaque tale Matrimonium non inducit publicam honestatem, quæ provenire solet ex Matrimonio rato; quia est irritum in ratione Matrimonij, ex defectu consensûs: in quantum tamen interpretatione juris habet rationem sponsalium, eatenus inducit publicam honestatem, ut hic dicitur. Unde si ob aliud impedimentum, v. g. consanguinitatem, id Matrimonium sit irritum, hodie non inducet publicam honestatem, quia & in ratione sponsalium fuit invalidum: Trid. autem, ut suo loco dicemus, noluit ex sponsalibus irritis oriri hoc impedimentum.

Primum ergò, irrita sunt sponsalia, tam de præsentì, quàm de futuro, ex defectu consensûs in puero, seu infante & furioso. Secundò, sponsalia de præsentì, secùs de futuro, irrita sunt ex defectu consensûs in impuberibus. Tertiò, deficit consensu, quando Matrimonium est irritum ratione metûs cadentis in virum constantem, qui tollit liberum consensum.

55.
Probatur
Matr. con-
stitutum esse ir-
ritum defectu
consensûs.

Ita Gloss. Clem. un. de Consang. verb. *Matrimonialiter*, dicens: *Per hanc literam, & per literam inf. eod. Matrimonia contrahentes, videtur, quòd coactus ad contrahendum, non incurret hanc penam. Et si de absoluta coactione loquimur, hoc est certum, Quòd metûs causa, Sacris. Sed si de conditionali, licet tali, qui debuerit cadere in constantem virum, videtur ligari per eam Decretalem: sed cum non sit Matrimonium deficiente consensu, ita quòd non inducat publicam honestatem, de Sponsal. cap. un. lib. 6. de aequitate videtur talis non ligari.*

Item Matr.
ex errore
persona.

Idem dicendum de Matrimonio, irritum ratione erroris personæ; nempe quòd sit nullum defectu consensûs; *Quid enim tam contrarium consensui est, quàm error, inquit lex 15. ff. de Iurisd. Ac proindè ex tali Matrimonio non oritur hoc impedimentum.*

56.
Quid si sit
irritum
præterea ex
defectu con-
sensûs inter-
ni.

Sed nunquid oritur ex Matrimonio valido de jure, eò quòd nullum juris impedimentum intercedat, at solum irritum defectu consensûs interni? Et idem quæri potest de sponsalibus? Gloss. cap. un. de Sponsal. in 6. verb. *Consensus*, specificans, quæ sponsalia sint irrita defectu consensûs, ait: *Pura, contracta ab infante vel furioso. Addit: Vel per jocum, ubi jocus est patens. V. g. si contrahentes dicant se non ferio, sed joco tantum id facere, sinè vero animo contrahendi, aut si factis ostendant, ut in Comœdia aut Trægœdia.*

Besco de Matrim. Pars II.

Cum enim tunc manifestum sit, quòd agitur non valere, nulla inhonestas, aut scandalum provenire potest ex Matrimonio postmodum contracto cum consanguineis sponsi, aut sponsæ; & aliundè actus irritus est ex defectu consensûs; ergò tunc non oritur hoc impedimentum.

Sin autem jocus non sit patens, sed omnes adstantes judicent, prudenter contrahentes verè interiùs intendere, quòd exteriùs faciunt, exstimat Sanchez sup. disp. 68. n. 14. ex talibus sponsalibus, etiam post Trident. oriri hoc impedimentum. Et idem docet de tali Matrimonio disp. 70. n. 11.

Probat d. n. 14. primò: quia hujusmodi impedimentum est institutum ob publicam honestatem, & ad vitandum scandalum. At quando sponsalia in exterioribus sunt omninò valida, & solus consensus internus ad eorum valorem defideratur, tantum scandalum esset, & tanta inhonestas, ac si vero animo contracta fuissent: cum defectus ille interni consensûs universos lateat. Ergò ex ratione, quæ Ecclesia inducta est ad hoc impedimentum statuendum, expressà in ipsomet jure, cap. *Juvenis*, de Sponsal. manifestè constat, mentem ejus fuisse, ut defectus consensûs, ob quem sunt irrita, sit externus, ne inducat hoc impedimentum.

Probat secundò: quia Tridentinum non omninò corrigit textum cap. un. de Sponsal. in 6. quoad hoc, sed tantum quoad sponsalia habentia consensum, & alià ratione irrita. Hæc enim juxtà illud cap. un. inducebant hoc impedimentum: at juxtà Trid. non inducunt. At quoad sponsalia irrita defectu consensûs, illæsum manet d. cap. un. Quia nec juxtà illud, nec juxtà Trid. inducunt hoc impedimentum. At non obstante eà decisione, Multi & non penitendi DD. dicunt, id cap. un. intelligi, quando defectus consensûs est externus, qualis est in furioso, infante, & joco apparenti ac manifesto præbente consensum. Hæc ille.

Atque hinc infer n. 15. & 16. idem dicendum esse, quoties sponsalia essent nulla ex defectu alio quocumque occulto, ut ex voto Castitatis, vel Religionis, vel non nubendi interno, nisi essent adeò clandestina, ut probari nequeant.

Sed in hac sententia (inquit Coninck disp. 32. n. 66.) multa mihi apparent difficilia. Primò; quia repugnat apertis verbis ipsius juris. Nam cap. un. citatum generatim dicit, sponsalia irrita ob defectum consensûs, nullum inducere impedimentum. Idemque generatim definit Trid. de sponsalibus quavis ratione irritis: quorum verba illa sententia valde restringit, idque sinè ullà necessitate.

Nam in ratione pro ea allatà, sumitur falsum: nam ex dictis Matrimonijs nullum fuisset ortum scandalum, si Ecclesia hoc impedimentum non statuisset. Sicut jam non oritur scandalum ex eo, quòd quis ducat sponsæ cognatam: nec cap. *Juvenis* citato quiddam simile dicitur; sed solum, eum juvenem non potuisse ducere consobrinam ejus, quæcum prius con-

K k 2 traxerat

57.
Si defectus
sit merè in-
ternus, putat
Sanchez oriri
impedimen-
tum.

Prima pro-
batio.

58.
Probatur 2^a

59.
Coninck ad-
cet hanc
sententiam
repugnare
verbis juris.

Rejicit pri-
mam proba-
tionem.

traxerat sponsalia : idque ob honestatem Ecclesie, sive ob impedimentum honestatis, ab Ecclesia inductum. Quare illud argumentum ad summum probat, tales nuptias illicitè contrahi in locis, ubi priora sponsalia sunt nota, & eorum nullitas incognita, propter scandalum, quod posset inde nasci.

60. *Corollaria, quæ sequuntur ex doctrina Sanchezij. Primum.*
 Secundo; quia ex illa sententia, ejusque corollarijs, sequeretur Primo; etsi talia sponsalia possent probari per duos testes, quamdiu tamen hi haberent rem secretam, nullum futurum impedimentum: quia sponsalia adhuc essent verè occulta, nec ullum scandalum oriretur ex Matrimonio postea contracto cum sponsæ sorore.

Secundum.
 Secundo: si sponsalia essent publica, & nullitas occulta, etsi probabilis per duos testes, fore impedimentum, quamdiu hi illam nullitatem nollent testari.

Tertium.
 Item; tam in his casibus, quam quando tam sponsalia, quam eorum nullitas essent solum duobus testibus nota, fore in testium potestate, prout vellent, inducere tale impedimentum, publicando sponsalia, & postea hoc iterum tollere publicando eorum nullitatem. Et eodem modo utrumque esset in potestate sponsorum, qui per conductos falsos testes, possent modo unum, modo alterum probare: atque ita, prout vellent, nuptijs postea contrahendis impedimentum inducere, idemque tollere.

61. *Quartum.*
 Item; easdem personas in uno loco, ubi priora cum alterius sorore sponsalia essent publica, esse inhabiles ad contrahendum inter se Matrimonium, & in alijs locis, ubi essent ignota, fore habiles; quia cessaret scandalum. Quæ omnia videntur mihi valde difficilia.

Quintum.
 Imò sequeretur ulterius; sponsalia etiam valida, modo essent omninò occulta, ita ut nullà ratione possent probari, præsertim sponsam jam defunctam, nullum inducere impedimentum inter sponsam ac illius sororem: quia cum ratio legis inducentis hoc impedimentum, secundum illam sententiam, sit tollere scandalum, quod ex tali Matrimonio posset nasci, lex non comprehenderet dictum casum, cum in eo nullum posset esse scandalum, atque ita ipsius ratio ad cum non extendatur.

62. *Credis Coninck cum Navar. de decisionem Trid. esse generalem.*
 Quare cum Navar. Sum. c. 22. n. 57. credo, decisionem Concilij Trid. generatim intelligendam de omnibus sponsalibus, quacumque ratione irritis. Quamdiu tamen ipsa publica sunt, & nullitas occulta, Ecclesia præsumet esse valida, ac inducere impedimentum, nec Matrimonium sponsi cum sorore sponsæ permittet. Ita Coninck de sponsalibus proprijsimè dictis, id est, de futuro.

Et quoniam Navarum citat; placet ejus verba describere, quæ lego sup. n. 58. Sequitur 3. quòd illud Paludani 4. dist. 27. q. 1. a. 5. commendatum à nobis hic in Manuali Hispano, scilicet ex sponsalibus & Matrimonijs, invalidè & clandestinè contractis, non nasci hoc impedimentum, quoad forum conscientie, non sit adeò commendandum; quoniam hodie, etiam ex publicè contractis, si sunt invalida, non nasci-

itur, sed quoad Matrimonium sic. Et etiam quoad sponsalia, quæ Concil. præcesserunt, quoniam hodie etiam ex publicè contractis, si sunt invalida, non nascitur, quamvis quoad ea, quæ præcesserunt Concilium, prodesse possit. Hæc ille.

Rogas: quid ego sentiam de hac controversia? Dico primo nusquam in jure, sive Civili, sive Canonico, invenitur, impedimentum publicæ honestatis, quod oritur ex sponsalibus de futuro validis, aut valido Matrimonio rato, inductum fuisse ad evitandum scandalum. Nam si inductum non fuisset, nullum prorsus fuisset scandalum, si quispiam Matrimonio sibi copulasset sororem sponsæ, sive de præsentis, sive de futuro.

Quæ ergò fuit ratio motiva hujus impedimenti? Respondeo: decentia & honestas, quæ relucet in eo, quòd sponsus abstineat à Matrimonio cum consanguineis suæ sponsæ, & sponsa abstineat à Matrimonio cum consanguineis sui sponsi. Fundamentum porrò hujus decentiæ ac honestatis, est vinculum naturale amicitie, quod oritur ex Matrimonio rato inter conjuges; aut certè initium talis amicitie, quod oritur ex sponsalibus de futuro.

Dico secundo: sed neque publica honestas, quæ oritur ex sponsalibus invalidis, aut Matrimonio invalido, reperitur in jure inducta ad evitandum scandalum, quod nullum esset, ut sup. dictum est, si non foret inducta. Quæ ergò ratio hujus impedimenti? Respondeo ex Sanchez sup. disp. 68. n. 5. ut fraudibus obviaretur, atque propelleretur iniquitas eorum, qui contra juris impedimenta contrahere sponsalia nituntur: arcebuntur enim, scientes indè publicam honestatem oriri, quæ subsequens Matrimonium dirimit. Ita Sanchez. Et quamvis ibi solum loquatur de sponsalibus de futuro; tamen manifestum est, idem dici debere de Matrimonio. Hinc non confurget hoc impedimentum, si Matrimonium sit irritum defectu solius interni consensûs, estò publicè constet de Matrimonio contracto secundum leges. Et confurget hoc impedimentum, si Matrimonium sit irritum aliundè, quam ex defectu consensûs, estò Matrimonium sit omninò occultum, aut publicè constet ejus invaliditas.

Ratio patet ex dictis: quia verba legis sunt generalia, & ratio legis non deficit in his casibus; ergò &c. Enimverò iniquitas est, etiam in occulto invalidè contrahere, à qua iniquitate arcebuntur, scientes indè publicam honestatem oriri.

Sed, dicit aliquis: etiam iniquitas est, contrahere invalidè ex defectu consensûs merè interni, ergò etiam ex tali Matrimonio oritur hoc impedimentum.

Respondeo negando Consequentiam; quia sola ratio legis non obligat, ubi verba legis oppositum statuunt, sicut in casu præsentis. Deinde; etiam iniquitas est, contrahere invalidè ex defectu consensûs interni, exterius sufficienter manifestati, v. g. cum furioso, si non ex parte furiosi,

63.
Quid sentiam de hac controversia. Prima assertio.

Quæ fuerit ratio hujus impedimenti.

64.
Secunda assertio.

Alia ratio hujus impedimenti, ex Sanchez.

65.
Obiectio.

Solutio.

furioli, saltem ex parte ejus, qui sciens cum eo invalide contrahit; & tamen, secundum Omnes, ex tali Matrimonio non oritur hoc impedimentum.

66. Quæ ergo, inquis, ratio movit Ecclesiam, ut statuerit impedimentum oriri ex Matrimonio aut sponsalibus aliunde invalidis, secus invalidis ex defectu consensûs? Nam sicut defectus consensûs potest esse externus (imò, secundum Sanchium, debet esse externus) & potest esse merè internus; sic quoque consanguinitas v. g. potest esse publica, potest etiam esse occulta; & sicut vulgus potest existimare, sponsalia facta esse vera sponsalia, quamvis à parte rei falsa sint; sic itidem potest existimare sponsalia inter consanguineos esse valida, quamvis à parte rei sint invalida. Cur ergo potius ex his quam ex illis oritur publica honestas?

67. Respondet aliquis: quia sponsalia, quibus deficit consensûs, jure naturali irrita sunt, cum alia sponsalia, quibus non deficit consensus, plerumque solum sint irrita jure positivo.

Aut sponsalia, inquit Antonius, in cap. *Audientiam*, de Sponsal. sunt nulla, non ex defectu naturali consensûs vel fundamenti, sed propter aliquod extrinsecum accidens, & de jure positivo tantum, cum in sui substantia sint perfecta, & isto casu licet quoad effectum juris sint nulla, tamen, quia secundum jus naturale, & qualitatem facti, resultat opinio in animis hominum existimantium istos esse sponso, prout erant apparentes; idè ex istis sponsalibus nascitur publica honestas, quæ impedit Matrimonium contrahendum cum consanguineo, ut hic.

Aut sponsalia sunt nulla ex defectu consensûs, sic quòd nulla hominum opinio inde resultet, quæ faciat publicam honestatem, & ex talibus non nascitur impedimentum, cap. *Literas*, de Sponsal. Hæc ille apud Peckium in suo Comment. ad Reg. 52. de Reg. juris in 6. n. 5.

68. Quæ videtur esse sententia Canisij sup. & impugnatur; quia sponsalia possunt esse irrita jure naturali aliunde quam ex defectu consensûs; & fieri potest, ut ex sponsalibus, jure positivo tantum irritis, non resultet opinio in animis hominum, existimantium istos esse sponso; si v. g. sint occulta, aut impedimenta consanguinitatis, affinitatis, &c. publica à principio contractûs. Sed & fieri potest, ut ex sponsalibus jure naturali irritis propter defectum consensûs, opinio in animis hominum resultet, existimantium istos esse sponso, v. g. si defectus ille sit merè internus, aut externus occultus.

69. Planè, inquis, sic est; & idè Sanchez docet, tali casu oriri impedimentum.

Respondeo; sed sine solido fundamento contra tenorem verborum, & mentem Ecclesiæ, quæ noluit hoc impedimentum esse instabile & dependens ab opinione hominum; sed voluit, ut stabiliter resultaret ex ipso facto hominum invalide contrahentium, ratione consanguinita-

tis aut similis impedimentij, & ut nunquam reculeret ex ipso facto hominum invalide contrahentium ex defectu consensûs. Quare autem sic voluerit, penes ipsam est, ego consiliarius ejus non fui. Et idè ab alijs, qui consiliarij ejus fuerunt, rationem expectabo.

Interim Ecclesia jam mutavit hanc voluntatem, quantum ad sponsalia de futuro; nam *Instituta publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione valida non erunt, s. Synodus* (Trident. Sess. 24. cap. 3.) *prorsus tollit. Declaravit autem Pius V. ut sup. audivimus, per sponsalia hic Concilium intelligere sponsalia de futuro; non autem Matrimonium ratum.*

Porrò nulla fuisset ratio dubitandi, atque adèò declarandi, si verum foret, quod ait Præpositus hic q. 7. dub. 14. n. 119. Difficultas, inquit, est an hoc impedimentum oriatur ex contractu matrimoniali à parte rei invalido ex alio capite, quam ex defectu consensûs. Varij asserunt, quos citat, & sequitur Sanchez disp. 70. n. 5.

Respondeo: non videri oriri: quia talis contractus non est verè sponsalitijs: ergò in eo non inducitur impedimentum sponsalitijs contractus: cum ergò nihil jure disponatur de tali contractu, non est, quod dicamus, ex eo oriri impedimentum publicæ honestatis. Hæc ille.

Quæ si vera sunt, quòd non puto, nulla sanè fuit ratio dubitandi, an Trid. extendi deberet ad Matrimonium ratum, ut clarum est. Signum ergò est, tempore illius declarationis communem fuisse sententiam, sicut adhuc hodie communis est, ex Matrimonio irrito aliunde, quam ex defectu consensûs, oriri hoc impedimentum. Enimverò neque Præpositus aliquem Auctorem citat pro sua sententia, neque Sanchez. Et idè solus Præpositus non est audiendus; quia loquitur sine sufficienti fundamento, ut patet ex sup. dictis.

Itaque Ecclesia adhuc vult, ut attentà solâ naturâ contractûs, & non opinione hominum, ex Matrimonio irrito aliunde, quam ex defectu consensûs, oriatur publica honestas. Si autem à me quæritur; an tale sit Matrimonium clandestinum, ubi Trid. obligat?

Respondeo citius affirmative; ac proinde dico, ex Matrimonio clandestino invalido oriri hoc impedimentum, contra Sanchium sup. disp. 70. n. 13. ubi oppositum probat: Quia id Matrimonium claudicat ex parte formæ, non enim habet formam & figuram Matrimonij, quæ post Trident. est consensus præstitus coram Parocho & testibus.

Hanc sententiam, tamquam probabiliorè, amplectitur Dicastillo hic disp. 7. n. 419. propter rationem dictam. Imò, inquit, tunc etiam deficit consensus; quia non quicumque consensus est consensus matrimonialis; sed consensus, cui non deficiat valor ex parte causæ efficientis, & formæ; talis autem defectus efficientis causæ, & formæ reperitur in Matrimonio clandestino, ubi consensus censetur nullus, propterea quòd causa sit inhabilis ad consentiendum, non servatâ tali formâ, ex Trid.

70. Ex sponsalibus quacumque ratione invalidis hodie non oritur impedimentum, ex Trid.

Sententia Præpositi, ex Mair. sic invalido non oriri impedimentum.

71. Reprobatur;

72. Ex Matr. clandestino invalido oritur hoc impedimentum.

Oppositum docent Sanchez & Dicast.

73. In Matrimonio clandestino, ubi consensus censetur nullus, propterea quòd causa sit inhabilis ad consentiendum, non servatâ tali formâ, ex Trid.

Sess. 24. cap. 1. ibi: *Ad sic contrahendum eos Sancta Synodus omnino inhabiles reddit.*

73.
Hic putat
tale Matr.
esse nullum
defectu con-
sensu.

Quapropter consensus nullus, ex defectu consentientis, habilis ad consentiendum, non censetur esse consensus: atque adeo tale Matrimonium erit nullum ex defectu consensus. Quid, quæso, est aliud deficere consensum, quam nullum ibi esse consensum? Cum ergo in genere moris, de quo agimus (quidquid sit physice) nullus sit consensus: non video, quomodo possit negari, ibi esse defectum consensus requisiti, qui solus est consensus ejus, qui habilis est, & potens consentire. Hactenus Dicatillo.

74.
Oppugnatur.

Sed quæro ego: Consanguineus, affinis, Monachus, habiles sunt & potentes consentire? Cur ergo eorum Matrimonium non valet? Quia, inquis, deficit materia, id est, legitima corpora contrahentium: in casu autem proposito deficit consensus, si non physicus, saltem moralis.

Ast, amabo, quis est ille consensus moralis? Consensus, inquis, matrimonialis, sive consensus, cui non deficit valor ex parte causæ efficientis & formæ.

An igitur consensus inter consanguineos matrimonialis? Imò nequidem sponsalitiis; cum tamen valde probabile sit, consensum clandestinum esse validum in ratione sponsalium. Vide dicta Disp. præced. Sect. 1. Conclus. 15. Unde qui hoc docent, communiter affirmant, ex Matrimonio clandestino oriri publicam honestatem, quæ alioquin oritur ex sponsalibus validis.

75.
Priorem
sententiam
docet Aver-
sa.

Quinimò ex eo oriri hoc impedimentum, eâ quodque ratione, quâ oritur ex Matrimonio irritato ob consanguinitatem, docet Aversa q. 17. sect. 5. vers. *Adait Sanchez*, ibi: Verum non solum is contractus valet saltem per modum sponsalium, atque adeo ex eo orietur impedimentum tamquam ex sponsalibus validis. Sed etiam videtur inducere impedimentum per modum Matrimonij invalidi, quia in illo non deficit consensus plusquam in alijs casibus invaliditatis; & in jure solum excipitur, quando deficit consensus. Quare sicut ex Matrimonio nulliter contracto à Monacho, à conjugato, & similibus, adhuc oritur tale impedimentum: pariter videtur oriri ex Matrimonio clandestino nulliter contracto.

Pro ea re-
ferunt De-
clar. Card.

Et pro hac parte refertur Declaratio S. Congregationis, quæ habetur apud Farinacium ad sess. 24. cap. 3. Concilij Trident. sub hæc formâ verborum: *Præsuppositâ Declaratione per Constitutionem Pij V. super hoc Decreto, censuit Congregatio oriri impedimentum justitia publica honestatis ex sponsalibus per verba de presenti, etiam nulliter contractis, omisâ formâ Decreti Concil. Trid. cap. 1. hujus Sessionis.*

76.
Eandem se-
quuntur Pe-
rez, & pro-
bat.

Eandem sententiam sequitur Mart. Perez hic Disp. 32. sect. 3. n. 3. & probat. Quia Matrimonium clandestinum non est nullum absolute ex defectu consensus; ille verò solum potest dici non esse legitimus; quia est inter personas inhabiles ex lege & statuto Concil Tri-

dentini, ob defectum solemnitatis præsentia Parochi & testium. Unde non est nullum Matrimonium ex defectu consensus, sed ex defectu legitimitatis. Sicut ob eandem rationem oritur tale impedimentum ex Matrimonio nullo ex defectu ætatis, quia non est nullum ex defectu consensus; sicut est Matrimonium factum ex metu, aut ex errore personæ, aut in furia, in quo deficit omnino consensus plene voluntarius ac liber. Quare Matrimonium clandestinum, in mea sententia, causat impedimentum publicæ honestatis usque ad quartum gradum; quia causat illud ut Matrimonium. Hæc ille.

Verum enim verò, quod hic dicit de Matrimonio nullo ex defectu ætatis, nobis placere non potest. Nam oppositum hæc ipsa Conclusionem docuimus cum Aversa sup. §. *Quadam*, ubi scribit sequentia verba: *Quædam tamen limitatio & exceptio habetur ex jure, ut quando invaliditas oritur ex defectu consensus, tunc talis actus sponsalium, & similiter Matrimonij, non inducat publicæ honestatis impedimentum, ut in furiosis & infantibus.*

Ac etiam adnotari solet; quod si actus fuit invalidus ex errore, aut incertitudine personæ, aut ex gravi metu, similiter non inducat impedimentum; quia est invalidus ex defectu debiti consensus.

Eodemque modo, quodcumque actus non valet ex defectu ætatis de jure requisitæ: quia de jure non habetur pro sufficiente consensus antè præscriptam ætatem adhibitus. Quare nec sponsalia celebrata ante septennium, prout de jure requisitum, inducebant impedimentum, aptum alioqui oriri ex sponsalibus, nisi scilicet post septennium verbo aut facto ea ratificata essent.

Nec Matrimonium, celebratum antè annos pubertatis, prout de jure requisitos, inducebat aut inducit impedimentum, aptum alioqui oriri ex Matrimonio: nisi postea tempore debito ratificetur. Sed tamen ex hoc Matrimonio, inito antè pubertatem post septennium, bene oritur impedimentum publicæ honestatis, aptum oriri ex sponsalibus: quia hoc Matrimonium habet saltem vim sponsalium, & ad hunc effectum non deest illi sufficiens consensus de jure requisitus. Hucusque Aversa.

Idem docet Pontius sup. cap. 35. n. 5. dicens: Ut autem ea publica honestas oriatur ex Matrimonio nondum consummato, saltem requirebatur, ne esset invalidum ex defectu consensus, ut si metus sufficiens intervenisset, vel error personæ, vel animus internus, in quo postremo est diversa ratio Matrimonij ab alijs contractibus. Si enim eâ ratione nullum esset, nullum etiam oriebatur impedimentum, ut constat ex Alex. III. in Append. Concil. Lateran. part. 6. c. 4. & 10. ubi ideò requirit Matrimonium, celebratum à proximè nubili ætate, quasi si antè illam celebratum fuerit, non contrahatur hoc impedimentum; quia in ea ætate deficit, aut deficere præsumitur consensus ..... At si Matrimonium fuerit nullum ex alio capi-

77.
An Matr.
impuberum
sic nullum
defectu con-
sensu?

78.
Affirmat
Aversa.

79.
Videmus
Pontius.

te, scilicet ex defectu solemnitatis, vel ratione alicujus impedimenti, etiam ex eo oriri impedimentum publicæ honestatis, declaravit congregatio Cardinalium. Ita Basilus.

80. *Probat in Matr. claudens non deficere consensum.*

Et quàmvis de ea Declaratione non constet authenticè (quòd sciam) post Urb. VIII. & idè nulla fides ei sit adhibenda; equidem videtur consona juri & rationi, ut patet ex dictis. Et iterùm ostendo; quia in Matrimonio clandestino neque deficit consensus; nam antè Trid. fuit Matrimonium validum, quod esse non poterat sine consensu; neque etiam jure præsumitur deficere consensus, veluti in Matrimonio impuberum.

Quippè ratio irritandi illud fuit, non defectus consensus, sed defectus probationis consensus, seu inconvenientia, quæ ex illo Matrimonio nata sunt sequi. At verò ratio irritandi Matrimonium impuberum, non fuit defectus probationis consensus, ut clarum est, quando publicè contrahebatur; sed defectus ipsius consensus, scilicet satis deliberati ad tantum negotium peragendum. Quare non valet argumentum Perezij à Matrimonio clandestino ad Matrimonium impuberum.

81. *Quid dicendum de Matr. initio per parentes? C. un. de Despons. impub. in 6.*

Sed quid, interrogat quispiam, si Matrimonium initum sit per parentes, nomine filiorum præsentium, vel absentium; nonne ex eo oritur hoc impedimentum?

Bonif. VIII. cap. un. de Despons. impuberum in 6. §. fin. sic ait: *Porro ex sponsalibus, quæ parentes pro filiis puberibus, vel impuberibus plerumque contrahunt, ipsi filij si expressè consenserint, vel tacitè, ut si præsentis fuerint, nec contradixerint, obligantur, & ex eis oritur justitia publicæ honestatis. Et est idem, si filij tempore sponsalium absentibus, & etiam ignorantes, eadem sponsalia post scientes ratificaverunt tacitè vel expressè: aliàs ex sponsalibus contractis à parentibus pro filiis, nec ipsi filij obligantur, nec publicæ honestatis justitia inde surgit.*

Utique, quia invalida sunt detectu consensus. Sicut sponsalia, ita quòque Matrimonium, ut per se patet. Nunquid etiam sponsalia (& idem quæri potest de Matrimonio) incerta, aut conditionata? Responso patebit ex sequenti Conclusionè.

CONCLUSIO III.

Post Tridentinum non oritur impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus quâcumque ratione invalidis; valida non excèdent primum gradum. Sed nec antè Tridentinum oriebatur ex sponsalibus incertis, aut conditionatis.

82. *Ex sponsali-*

O Ritur etiam (inquit Pontius sup. cap. 36. n. 1. publicæ honestatis impedimen-

tum ex sponsalibus de futuro. Hoc autem impedimentum existimo, non esse antiquum in Ecclesia, nisi fortè traditione quâdam, & consuetudine populi Christiani receptum fuerit primis Ecclesiæ sæculis.

Moveor ad hoc primò: quia usque ad Bonifacium VIII. qui, mille & trecentis ferè annis elapsis à Christi ortu, gubernavit Ecclesiam, nullam legi in Concilijs & Pontificibus de eo constitutionem.

Deinde me movet, quòd Benedictus, qui, etiam si Nonus ejus nominis fuerit, præcessit Alex. III. centum & quinquaginta annis & amplius, in cap. *Lex*, 27. q. 2. planè non agnoscit hujusmodi impedimentum, inquit enim: *Quoniam verò ita prorsus habet res Ioannis istius, ut velit secundam filiam illi nuptijs copulare, cui primam jam decreverat desponsare; censurâ Apostolici Magistratus mandamus, hoc absque ullius criminis vitio posse fieri, si utriusque partis sederit voluntati. Nam cur prohibeatur, quod prohibendum nunquam Sacra Scriptura declarat? Sed neque mundanæ leges, connumeratis personis, quæ inter se nuptias non contrahunt, de hujusmodi aliquid dicunt. Ne ergò abnegetis, quod negandum nullâ ratione docetis.*

Præcessisse autem inter illos sponsalia, constat ex hujus cap. initio ibi: *Simplicibus verbis fuerat desponsata.* Item ex illis: *Nuda sponsionis verba.* Nondum ergò Benedicti tempore hoc impedimentum invaluerat: aliàs nequaquam tantâ asseveratione diceret, nullam de eo prohibitionem, neque Ecclesiasticam, neque mundanam extitisse.

Quare probabile est, antè Bonif. VIII. (qui 6. lib. Decretalium edidit) cap. un. de Sponsalibus de futuro diceret oriri impedimentum publicæ honestatis, & ab eo primum de eâ re emanasse Decretum. An antè consuetudine receptum fuerit, non definio; neque enim est firmum fundamentum, tantum assero, nullam scriptam legem antè Bonifacium. Hucusque Pontius.

Et ne gratis id dicere videretur, eod. cap. diffusè ostendit, omnia jura antiqua intelligi posse de Matrimonio rato. Vide dicta Conclus. præcedenti. Parùm ad praxim modernam refert, quid jure antiquo constitutum fuerit: sufficere debet Decretum Bonif. VIII. ut hodie ex sponsalibus de futuro oriatur hoc impedimentum. Ex sponsalibus, inquam, puris & certis; *Debet esse sic enim loquitur d. cap. un. in principio: Ex sponsalibus puris & certis, etiam si consanguinitatis &c. oritur efficax ad impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitiæ publicæ honestatis.*

Dubitas, quæ sint sponsalia pura? Consule Glossam ibi verb. *Puris*, & dicet tibi: *Conditio- nalia non inducunt publicæ honestatis justitiam, ut sponsalia dicitur in fine. Do verba textus: Ille verò, qui sponsalia cum aliqua muliere sub conditione contraxit, si postmodum antè conditionis eventum cum alia prioris consanguinea per verba contraxerit de presenti:*

bus de futuro oritur impedimentum honestatis. Pontius. A quo tempore incepserit.

83. *Probabiliter antè Bonif. 8. nulla scripta erat lex.*

84. *Quæ sine pura.*